

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 283/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

133/2009. (V. 13.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos 2008. október 30-án előterjesztett panaszát a 2009. május 13-án megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést fogantató szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor, ezért a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a Testülethez egyidejűleg négy, külön íven szövegezett panaszbeadványt juttatott el, amelyeket a Testület azonos ügyszámra iktatott, mivel a panaszos azok mindegyikében a 2008. október 23-án tartott rendezvények biztosítása során vele szemben fogantató intézkedéseket sérelmezett – kronológiai sorrendben – az alábbiak szerint.

1) A panaszos 2008. október 23-án 17 óra 28 perc körüli időben Budapest XIII. kerületében, a Váci úton, a 32-es busz végállomásánál szándékozott lemenni a metró aluljáróba, amikor a (...), a (...), a (...), a (...) és a (...) azonosító számú, a panaszos szóhasználata szerint „rendőrnek látszó személyek” állták el útját. A (...) számot viselő személy köszönés és egyéb bevezetés nélkül a következő szavakkal fordult a panaszoshoz: „rakja már le azt a kamerát... igazoltatom, mutassa meg a táskáját”. A

panaszos kérdésére, hogy ez rendőri intézkedés-e, válasza annyi volt: „nem vette észre, hogy rendőr vagyok?”

Ezt követően a panaszos az igazolványáért nyúlt, ám a rendőr közbeszólt, hogy mutassa meg a táskáját. Ennek eleget tett.

A panaszos a (...) azonosító számú rendőrnek átadta az igazolványát, miközben a (...) számot viselő rendőr táskáját átvizsgálta. Megjegyezte, hogy ennek során az említett rendőr összegyűrt egy iratot és azt a földre dobta.

A panaszos adatai RK lapon rögzítésre kerültek, amelynek okáról őt nem tájékoztatták. A panaszos előadása szerint a (...) azonosító számot viselő rendőr az intézkedés során lökdöste őt, a (...) azonosító számmal rendelkező kollégája pedig ki akarta csavarni kezéből a fényképezőgépét. A (...) számmal ellátott rendőr a panaszost – elmondása szerint – korlátozta szabad mozgásában, mivel közterületen akadályozta meg továbbhaladását.

Az intézkedés végeztével egyikük sem volt hajlandó nevét, szolgálati helyét és az intézkedés, adatkezelés jogalapját közölni.

A panaszos a leírt rendőri eljárást emberi és alkotmányos jogai durva megsértésének tartja, és kérte megtenni a szükséges és lehetséges intézkedést a vele szemben eljárt, jogellenesen adatot gyűjtő rendőrök felelősségre vonása érdekében. Kérte a Testülettől a jogellenesen felvett RK lap lefoglalását, továbbá a panaszban említett személyek személyes és lakcím adatainak beszerzését, és megküldését.

2) A panaszos 2008. október 23-án 17 óra 38 perc körüli időben Budapest XIII. kerületében, a Váci úton, a 32-es busz végállomásánál lévő metró aluljáróban haladt a József Attila színház felé. Az aluljáróban nagy számban tartózkodó rendőröktől tájékoztatást kért, hogy hol lehet feljutni a felszínre.

Ennek során aluljáróban, az 1-es villamos feljárójánál, 17 óra 40 perckor a panaszos tájékoztatásért fordult a (...) azonosító számot viselő rendőrhöz, aki később Csuka Ferencként (a BRFK IV. Kerületi Rendőrkapitányság beosztottjaként) azonosította magát. A rendőr a panaszos kérdéseire a biztosítás parancsnokát nem nevezte meg, ugyanakkor személyi igazolványát és lakcímkártyáját kérte. A (...) sisakszám) azonosító számú rendőr a panaszos személyes adatait RK lapon rögzítette, míg a (...) azonosító számú személy az eseményeket mobiltelefonjával folyamatosan kamerázta.

A panaszos annak kifejtése nélkül megjegyezte, hogy az intézkedés során szerinte valótlan tartalmú tájékoztatást kapott a személyi igazolvány kötelező hordásáról.

A (...) azonosító számú személy az intézkedés keretében a panaszos táskáját vizsgálta át, a (...) azonosító számú személy pedig előbb nehezményezte, hogy a panaszosnál gázárc van, majd azt elvitte a helyszínről.

Az igazoltatás okaként a rendőr a következőt közölte: „információkérés miatt igazoltatni kell”.

A panaszos beadványát az 1. pontban írt, azzal szó szerint megegyező szöveggel zárta, amelyben kérte az intézkedő rendőrök felelősségre vonását, illetve az RK lap és a rendőrök adatainak megküldését.

3) A panaszos 2008. október 23-án 20 óra 18 perc körüli időben Budapesten, az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky úton haladt gyalogosan a Deák tér irányába, amikor

rendőrök állták el útját és szabad mozgásában korlátozva visszaküldték a Nyugati pályaudvar irányába. Arra sem tudott azonban továbbhaladni, mert ott is rendőrök állták el az utat, ezért újra a Deák tér felé indult. Az előzmények miatt úgy gondolta, hogy csak a Markó utcán áthaladva juthat el céljához, ezért arra folytatta útját. Ezt követően azt tapasztalta, hogy a Markó utcát a Bihari János utca kereszteződésénél rendőrsorfallal zárta le, megakadályozva a továbbhaladást. Időközben arra lett figyelmes, hogy a háta mögött a Markó utcát a Bajcsy-Zsilinszky út sarkánál is lezárta a rendőrség, és ezáltal körbekerítette a békés járókelőket, őt pedig megakadályozta abban, hogy egy bejelentett és tudomásul vett rendezvényre eljusson.

A panaszos az események kapcsán sérelmezte, hogy a körbezárást követően „hosszú percekig” nem kapott tájékoztatást a rendőröktől, akiknek ruházata hiányos volt, mivel a rendőrök nagy részén nem volt azonosító szám, illetve magyar nyelvű felirat. (Itt példaként említette a, ..., ..., és a ... sisakszámot viselő rendőröket.)

A panaszos 20 óra 34 perc körül egy „nehezen hallható, torz hangosítású” felszólításra lett figyelmes, amely igazoltatást említett. 20 óra 38 perckor a (...) számot viselő rendőr lépett a panaszoshoz és megkérdezte, hogy a sajtó munkatársa-e, majd amikor nemleges választ kapott, a panaszost személyazonossága igazolására szólította fel. A panaszos megjegyzése szerint ez az eljárás „diszkrimináció foglalkozás szerint”.

Az igazoltatás keretében a (...) azonosító számot viselő személy a panaszos személyi igazolványát kérte és kipakoltatta táskája tartalmát. Az eseményekről egy rendőrnő (azonosító száma ...) videofelvételt készített. A panaszos adatait „hangos diktálás” keretében a (...) azonosító számú személy RK lapra jegyezte fel és lakcímadatokat kért. Ennek a panaszos – mivel álláspontja szerint nem volt jogalapja – nem tett eleget, és az adatokat a kamerába sem volt hajlandó bemondani. A (...) azonosító számú rendőr nehezményezte, hogy a panaszos is felvételt készített az eseményekről, de a panaszos szerint ez tudatlanságának volt betudható.

A teljes intézkedés (körbezárás) időtartama a panaszos megjegyzése szerint 28 perc volt.

A panaszos levelét az 1. és 2. pontban írtakkal megegyezően fejezte be.

4) A panaszos 2008. október 23-án 23 óra 20 perc körüli időben Budapest V. kerületében, az Alkotmány utcában haladt a Kossuth tér felé, mert egy bejelentett rendezvényen kívánt részt venni. A Vajkay utcánál vaskordon akadályozta a továbbhaladását, amelyen egy embernyi rés volt hagyva. Amikor a panaszos odaért, a (...) azonosító számú „rendőrnek látszó személy” köszönés, tisztelgés és előzetes közlés nélkül igazolványát kérte. A panaszos a kérésnek eleget tett, miközben a helyszínre érkezett a (...) azonosító számú rendőr, aki a panaszos személyes adatait mások által hallhatóan, rádión továbbította, majd az adatokat RK lapon rögzítette. A panaszos sérelmezte, hogy az adatrögzítés okáról a rendőr nem volt hajlandó tájékoztatást adni.

A panaszos gépjárművezetői engedéllyel igazolta magát, amelyre reagálva a rendőr hangoztatta, hogy az igazoláshoz lakcímkártya is szükséges, sőt a panaszost annak közlése hiányában előállítással is megfenyegette. Az adatközlést a panaszos mindezek ellenére megtagadta.

Az intézkedés befejezésekor a panaszos kérte a (...) azonosító számú rendőrtől nevének, szolgálati helyének, rendfokozatának közlését, amelyet azonban a rendőr megtagadott, mondván, hogy az azonosító szám tökéletesen elég az azonosításához.

A történetek helyszínén a beadvány szerint jelen voltak még, a (...), a (...) és a (...) azonosító számú rendőrök, akik intézkedést ugyanakkor nem fogantatosítottak.

A panaszos beadványát a korábbi pontokban írtakkal megegyezően fejezte be.

II.

A Testület a panasz elbírálásához szükséges információk beszerzése érdekében megkereséssel fordult Budapest rendőrfőkapitányához, aki az alábbi tartalmú tájékoztatást bocsátotta a Testület rendelkezésére.

1) Budapest rendőrfőkapitánya 110-60/2008. ált. számú egyedi utasításában az Rtv. 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2008. október 22-én 0 órától 2008. október 25-én 24 óráig. A központi biztosításba beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az utasítás indokolása tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik, és utal arra a helyzetre is, amely a bejelentett rendezvények jellege és nagy száma miatt ezt az intézkedést az adott esetben szükségessé tette.

Az érintett napra a BRFK honlapján hozzáférhető tájékoztatás szerint összesen 44 rendezvényt jelentettek be magánszemélyek és szervezetek Budapest különböző pontjaira, amelyek közül a rendőrség 29-et normál, míg 15-öt kiemelt kockázatúnak minősített, ugyanakkor megtartásukat lehetővé tette.

Az Rtv. fokozott ellenőrzést szabályozó, tehát jelen esetben alkalmazandó 30. §-ának (1) bekezdése értelmében „a rendőrség [...] a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja”. Ugyanezen törvényhely (3) bekezdése alapján „a rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, [...] a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja”.

Az Rtv. 97. §-ának (1) bekezdésében foglalt értelmező rendelkezés szerint e törvény alkalmazásában „ruházat: az intézkedéssel érintett személy testén viselt, illetőleg az intézkedés helyszínén nála lévő, vagy a közvetlen felügyelete alatt, illetve rendelkezésére álló ruházat, csomag és tárgy”.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. §-a értelmében „a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják”.

A jogszabályi háttér – ahogyan arra a Testület korábbi állásfoglalásaiban is utalt – meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta mögöttes „felhatalmazást” jelent.

Ez a felhatalmazás ugyanakkor nem korlátlan. Vizsgálható egyfelől az, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

2) Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést.

A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvény csak Budapestnek jól behatárolható területén kerül megtartásra, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe; még akkor sem, ha a rendezvényre érkezők, és az onnan távozóknak biztonságának garantálása a rendezvény konkrét helyszínénél nagyobb terület ellenőrzés alatt tartását teszi szükségessé.

A fokozott ellenőrzés elrendelése tehát adott esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli felhatalmazást konstituálhat, ezért a Testület a jövőre nézve is fenntartja a jogot arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltságát és megalapozottságát az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének szempontjából, konkrét egyedi ügyekben vizsgálat tárgyává tegye.

3) A panaszossal szemben foganatosított intézkedések értékelése kapcsán a Testület visszautal korábbi állásfoglalásaiban kifejtett [pl.: 4/2009 (I. 7.) számú állásfoglalás], alábbi megjegyzéseire.

A Testület álláspontja szerint a rendőrségnek azon eljárását, hogy a rendezvényekhez közeli időpontban és helyszíneken igazoltatásokat végez, indokolják az elmúlt időszak tapasztalatai, és az, hogy a különböző rendezvényekhez kapcsolódó jogellenes cselekmények résztvevőinek utólagos azonosítása jelentős nehézségekbe ütközik, márpedig a közrend és közbiztonság fenntartásának szempontjából nagyon fontos, hogy az ilyen magatartásokat hamar és következetesen kövesse felelősségre vonás.

A demonstrációkhoz kapcsolódó közrend elleni cselekmények elkövetőinek utólagos azonosíthatósága iránti igény az adatrögzítés lehetséges preventív hatásait is figyelembe véve indokoltá teszi az igazoltatások foganatosításán túlmenően az igazoltatott személyek adatainak rögzítését is. A személyes adatok védelméhez fűződő jog ilyen helyzetekben összeütközésbe kerül a közrend és közbiztonság alkotmányos értékével, illetve az a mögött húzódó és abban megtestesülő egyéni alapjogokkal (a békés rendezvényen résztvevők gyülekezési joga, véleménynyilvánítási joga és testi épséghez fűződő joga). A Testület álláspontja szerint az alkalmasság, szükségesség és arányosság tesztjét alkalmazva, a személyes adatok védelméhez fűződő jog ilyen jellegű korlátozása egy demokratikus társadalomban megengedhetőnek minősül.

A Testületnek az egyes panaszolt intézkedések kapcsán tett megállapításait a III. –VI. pontok rögzítik.

4) A panaszolt intézkedések megítélésekor – tekintettel a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítás rendelkező részében szereplő utalásra, amely értelmében a fokozott ellenőrzés végrehajtása csapaterő bevetésével történik – a Testületnek figyelembe kellett vennie az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat csapaterő bevetésére vonatkozó előírásait, valamint a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. ORFK utasítás (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat) rendelkezéseit.

Az Rtv. 58. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrök csapaterőben alkalmazhatók – egyéb esetek mellett – a személyek élet- és vagyónbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására, illetve a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására, továbbá nagy területű helyszín biztosítására. Csapaterő alkalmazása során a Rendőrség az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésében írt jogokat (testi épséghez, személyes szabadsághoz, magánlakás, magántitok és levéltitok sérthetlenségéhez, személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogok) indokolt mértékben korlátozhatja, területet a személy- és járműforgalom elől elzárhat.

A Szolgálati Szabályzat 73. §-ának (1) bekezdése szerint csapaterő alkalmazása esetén a Rendőrség a személyi állomány összevonása és kötelékbe szervezése, ennek egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezése, továbbá sajátos taktikai szabályok alkalmazása útján biztosítja a feladat végrehajtását. A rendőri intézkedések és a

kényszerítő eszközök tekintetében jogszabályban meghatározott kivételtől eltekintve a csapaterőt a rendőrré vonatkozó jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik.

A hivatkozott jogszabályhely a rendőrség számára előírja, hogy a csapaterő alkalmazásáról a tömegtájékoztatási eszközök útján is tájékoztatást kell adni. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, amikor a tájékoztatás a rendőri intézkedések eredményességét veszélyeztetné. A tájékoztatásról a csapaterő alkalmazását elrendelő vezető gondoskodik.

A 73. § (6) bekezdésében rögzített felhatalmazó rendelkezés értelmében a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó, illetve más jelentős rendezvény helyszínén – csapaterőnek a biztosításban való részvétele esetén – azt a területet, ahová a belépők fokozott ellenőrzése kötelező, a rendőri szerv vezetője határozza meg.

A Testület rendelkezésére bocsátott és tudomására jutott tények ismeretében elmondható, hogy a rendőrség a Szolgálati Szabályzat 73. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, mivel október 20-án internetes oldalán diavetítéses tájékoztatást tett hozzáférhetővé, illetve 2008. október 21-én közleményt adott ki az október 22-e és október 25-e közötti időszakra tervezett területlezárásokról, az elrendelt fokozott ellenőrzésről és a várható rendőri fellépésről.

III.

A Testület megállapítása szerint az elsőként előterjesztett beadványban sérelmezett intézkedések érintették a panaszos mozgásszabadságát, személyes adatok védelméhez való jogát és a tulajdonhoz fűződő jogait, sértették továbbá az emberi méltósághoz való jogát, valamint a tisztességes eljáráshoz és ezzel összefüggésben a panasz előterjesztéséhez fűződő jogait is az alábbiak szerint.

Az elsőként említett panasz kivizsgálásához (...) r. szds. és (...) r. tzls. jelentéseit kapta meg a Testület.

1) (...) r. szds. a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság, Bevetési Szolgálat, Akció Osztály osztályvezetője jelentésében előadja, hogy 2008. október 23-án az Akció Osztály állományából 5+1 fő vett részt a Budapesti rendezvények biztosításában, köztük a (...) azonosító számú r. tzls. és a (...) azonosító számú r. tzls. is.

Az osztályvezető elmondása szerint a csoport szolgálati feladataik ellátása során több személy ellenőrzését végezte el a rendezvények közelében, amelyek célja minden esetben a személyazonosság megállapítása és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök felkutatása volt.

Az említett időszakban kényszerintézkedést a csoport tagjai nem foganatosítottak, jelentésköteles cselekmény nem történt.

Hozzáfűzte, hogy feladataikat a BRFK alárendeltségében látták el, több szolgálati csoporttal közösen, és egy, a BRFK által kijelölt összekötő kolléga végig a csoporttal volt, az igazgató lapokat a szolgálat végeztével neki adták át. Az összekötő nevére és rendfokozatára már nem emlékezett.

Elmondása szerint az igazoltatások és ruházat-átvizsgálások során „több személy próbálta az intézkedő rendőröket provokálni”, erre azonban egy kollégája sem reagált, mindvégig jog- és szakszerűen jártak el.

Szintén elmondta, hogy a rendőrökről és azok intézkedéséről számos fénykép- és videofelvételt készítettek a járókelők, mivel feladataikat közterületen hajtották végre.

Egyéb érdemi információt elmondani nem tudott.

2) A (...) azonosító számmal rendelkező r. szds., a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Akció Osztály beosztottja jelentése kiegészítésében előadta, hogy az említett napon többedmagával teljesített szolgálatot Budapesten. Nem emlékszik arra, hogy a nap folyamán bárki felírta-e a jelvéyszámát, így a konkrétan említett esetre sem, ugyanakkor olyan eset emlékezte szerint valóban történt, amikor azt a személyt, aki az intézkedés során az ő és a kollégája arcát pár centiméteres távolságból fényképezte, megkérte, hogy azt egy kicsit távolabbról tegye.

Elmondása szerint sem a panaszosnak, sem másnak nem mondott olyat, hogy a fényképezőgépet elveszi.

Végül megjegyezte, hogy tőle senki nem kérte a nevét vagy a szolgálati helyének megjelölését.

3) A panaszos elsőként azon sérelmének adott hangot beadványában, mely szerint az aluljáróba szándékozott lemenni, amikor rendőrök állták útját, és elmondása szerint igazoltatták, adatait rögzítették, ruházatát átvizsgálták.

Az utólagosan – a Testület megkeresésére – készített, és Testület rendelkezésére bocsátott rendőri jelentések a konkrét intézkedésekkel, illetve azok okával kapcsolatos információt alig, helyette csupán általános megállapításokat tartalmaznak.

A r. szds. tájékoztatása szerint a nap folyamán csoportja minden esetben – így a panaszossal szemben is – a személyazonosság megállapítása és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök felkutatása érdekében hajtott végre intézkedéseket. Ez nem mond ellent a panaszos előadásának, aki ugyan megkérdőjelezte az intézkedések jogalapját, de sérelmei elsősorban a foganatosítás módjából fakadtak.

A panaszossal szemben foganatosított igazoltatás, valamint adatrögzítés jogszerűségének megítélése kapcsán a Testület utal a fentebb, II. pont alatt kifejtett álláspontjára, amely szerint a rendőrségnek azon eljárását, hogy a rendezvényekhez közeli időpontban és helyszíneken igazoltatásokat végez, indokolják az elmúlt időszak tapasztalatai, és a különböző rendezvényekhez kapcsolódó jogellenes cselekmények résztvevőinek utólagos azonosításából fakadó nehézségek.

A ruházat- és csomagátvizsgálás jogszerűségének megítélése tekintetében a Testület ugyancsak visszautal az igazoltatás és az adatok rögzítése kapcsán kifejtett azon gondolatmenetre, amely alapján a közelmúlt demonstrációkhoz fűződő tapasztalatai megteremtik a szükséges alapot a ruházat- és csomagátvizsgálások foganatosításához is azzal, hogy az arányosság követelményét valamennyi intézkedés kapcsán vizsgálni és érvényesíteni kell.

A hivatkozott jogszabályhelyek és az eset sajátos körülményei alapján a Testület úgy véli, hogy a panaszolt intézkedést fogantató rendőrök megfelelő jogalap birtokában, és indokoltan végezték el a panaszos személyazonosságának ellenőrzését, adatainak rögzítését, továbbá ruházatának és csomagjainak átvizsgálását, ezért ebben a vonatkozásban alapjogi jogsérelmet nem állapított meg.

4) A fogantatás módjának értékelése a Testület számára korántsem bizonyult egyszerű feladatnak, mivel a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott információk nem minden tekintetben adtak választ a panaszos felvetéseire.

A panaszos sérelmei között a következőket említette: a (...) azonosító számú rendőr a panaszos táskájából kivett egy iratot, és összegyűrve a földre hajította, a (...) azonosító számot viselő rendőr a panaszost lökdöste, míg a (...) azonosító számú rendőr ki akarta venni a panaszos kezéből fényképezőgépét.

A fenti sérelmek közül – holott azokról a Testület megkeresésében tájékoztatást nyújtott – csupán a fényképezőgéppel kapcsolatban érkezett válasz a rendőrségtől. R. szds. nyilatkozata szerint valóban történt olyan eset, amikor azt a személyt, aki az intézkedés során az ő és a kollégája arcát pár centiméteres távolságból fényképezte, megkérte, hogy azt egy kicsit távolabbról tegye. Elmondása szerint ugyanakkor sem a panaszosnak, sem másnak nem mondott olyat, hogy a fényképezőgépét elveszi.

A Testület gyakorlatában visszatérő ügytípusnak számítanak a rendőri intézkedések megőrkítésével kapcsolatos panaszok. A Testület, az Alkotmánybíróság 54/2000 (XII. 18.) AB határozatával összhangban, korábbi döntéseiben – így pl. a 120/2008. (X. 21.) számú állásfoglalásban – kimondta: fokozott közérdek fűződik ahhoz, hogy az esetleges rendőri jogsértések dokumentálhatóak legyenek.

A Testület ebből a megfontolásból arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőri intézkedések dokumentálása önmagában semmilyen körülmények között nem törvénysértő, azt a rendőr nem tilthatja meg, és a fényképezés további intézkedésre sem ad alapot. Amennyiben a rendőr úgy ítéli meg, hogy a fényképezés személyiségi jogát sérti, akkor (magánemberként) természetesen igénybe veheti a személyiségi jogvédelem eszközeit, de önmagában ez nem lehet rendőri intézkedés jogalapja.

Jelen esetben ugyanakkor sem a rendőri jelentések, sem a panaszos beadványa nem tartalmaz arra való utalást, hogy az intézkedések kiváltó oka a fényképfelvételek készítése lett volna. A panaszos nem ezt, hanem az eljáró rendőr azon magatartását sérelmezte, amely az intézkedés közben a fényképezőgép elvételére irányult. Ezen sérelem bekövetkezését ugyanakkor a rendőri jelentés cáfolja.

Mivel a Testületnek nem álltak rendelkezésére további eszközök a kialakult ellentmondás feloldására, a fényképezőgép elvételére irányuló magatartás alapján a testi épséghez és a tulajdonhoz való jog sérelmét nem tudta megállapítani.

A panaszos táskájából kivett irat összegyűrése és a panaszos lökdösése kapcsán a Testület az előbbtől eltérő álláspontot alakított ki.

A panasz tartalmáról, így a panaszos konkrét sérelmeiről a Testület a rendőrséget megkeresésében tájékoztatta. Ennek ellenére a rendőri jelentések semmilyen nyilatkozatot nem tartalmaztak arról, hogy a panaszos említett két állítása mennyiben fedi a valóságot, mennyiben felel meg a történeteknek. A Testület ellentmondó nyilatkozatok hiányában, ezen két állítás vonatkozásban a panaszos elmondását fogadta el döntése alapjául, és a panaszos emberi méltósághoz való jogának csekély fokú sérelmét állapította meg.

5) A panaszos ugyancsak kifogásolta, hogy a rendőrök sem az intézkedés kezdetén, sem azt követően nem voltak hajlandók közölni nevüket, illetve nem jelölték meg szolgálati helyüket, továbbá nem adtak tájékoztatást intézkedésük okáról. Az azonosítás kérdésével összefüggésben mindössze a r. szds. tett érdemi megállapítást, aki határozottan azt állította, hogy az említett nap során őt adatai megadására senki sem kérte.

A közlések elmaradásának megítélésekor a Testület a 4) alpontban kifejtettek szerint járt el, és a csupán részben rendelkezésére bocsátott ellentétes álláspontra tekintettel a panaszos előadását fogadta el a történésekről.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint „a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni”. Az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt „intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről”.

Az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak, ezek hiányában ugyanis nincs vele tisztában, ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem.

A Testület korábban hivatkozott arra az alkotmánybíróági határozatra, amely kimondta: „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454., 456.]

A fent idézettek értelmében a jogbiztonság követelményéből következik a közhatalmat gyakorló szervek azon kötelezettsége, hogy eljárásuk megfelelően a jogszabályi rendelkezéseknek.

Ami ezen szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettségként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg. Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása nem felel meg a jogi normáknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.

Amikor a közhatalmi szerv jogsértése a panaszjog hatékony gyakorlását veszélyezteti, aggálytalanul megállapítható a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme. A sérelmet ugyanakkor jelen esetben csekély fokúnak ítélte a Testület, mivel a panasztételhez alapvetően szükséges adatokhoz (így a rendőri azonosító számokhoz) a panaszos hozzájutott, azokat beadványában feltüntette.

IV.

A másodikként előterjesztett beadványban sérelmezett intézkedések a Testület álláspontja szerint érintették a panaszos mozgásszabadsághoz, személyes adatok védelméhez való jogát, illetve tulajdonhoz fűződő jogait. Jogsértés ugyanakkor ezen beadvány kapcsán nem volt megállapítható.

1) Az időrendben második panaszolt eseményről a (...) azonosító számmal rendelkező r. őrm., a BRFK IV. Kerületi Rendőrkapitányság beosztottja a Testület megkeresése nyomán elkészített jelentésében az alábbiakat adta elő.

2008. október 23-án csapatszolgálati tevékenység ellátásában vett részt Budapest XIII. kerületében, az M3-as metró aluljárójában egy r. őrm.-rel közösen. Feladatuk az volt, hogy lezárják az Árpád hídnál lévő aluljáró azon feljáratát, amely az 1-es villamos Árpád-híd felé vezető iránya megállójához vezet, továbbá igazoltassák azokat, akik ott fel kívánnak menni, az igazoltatásokról állítsanak ki RK lapot, és vizsgálják át az érintettek csomagjait, valamint ruházatát.

Fenti feladataik ellátása miatt nem engedték fel az aluljáróból érkező panaszost sem a lépcsőn, hanem illedelmesen közölték vele, hogy az a lépcső le van zárva, ezért csak az aluljáró két oldalán lévő lépcsőkön lehet feljutni a felszínre, ahol a rendezvényre bejutás beléptető kapukon keresztül történik.

A jelentés szerint a panaszos többször hangoztatta, hogy ő ennek ellenére fel kíván menni a lépcsőn, és ezen szándékában a rendőrök nem akadályozhatják. Válaszul a rendőrök ismét felhívták a panaszos figyelmét arra, hogy a feljutás az Egészségbiztosító Pénztár felőli lépcsőn és a Károly Róbert körúton lévő színháznál megengedett.

Ezek után a panaszos elkérte a két rendőr azonosító számát, és kérdezte rendfokozatukat, valamint beosztásukat. Ennek kapcsán a rendőr megjegyezte, hogy azonosító számaik jól látható helyen, a testvédő felszerelésen voltak elhelyezve, mivel azokat az eligazítás során ellenőrizték.

Miután a panaszos továbbra is azt hangoztatta, hogy ő a villamosmegállónál kíván felmenni az aluljáróból, a r. őrm. felszólította személyazonossága igazolására, amelynek a panaszos érvényes vezetői engedélyével tett eleget. Az igazoltatásról RK lap készült.

A rendőrök ruházat- és csomagátvizsgálást is foganatosítottak, mivel a panaszosnál egy nagyobb méretű hátizsák volt, amelyben közbiztonságra különösen veszélyes eszköz a rendőrök szerint elérhető, ilyet ugyanakkor az átvizsgálás során nem találtak.

Mindezeket követően a rendőrök útjára bocsátották a panaszost, aki közölte, hogy az intézkedés miatt panasszal fog élni – azonban annak okát közelebbről nem jelölte meg – ezért elkérte a két rendőr adatait, amelyeket a rendőrök rendelkezésére bocsátottak.

2) (...) r. őrm., aki szintén a BRFK IV. Kerületi Rendőrkapitányság beosztottja, jelentése kiegészítésében elmondta, hogy tekintettel a 2008. október 23-án foganatosított intézkedések rendkívül nagy számára, a panaszolt esetre nem emlékszik, így a történetről nyilatkozni nem tudott.

3) (...) r. tőrm. (azonosító száma ...) és (...) r. tőrm. (azonosító száma ...), akik a BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányságának beosztottjai, közösen elkészített jelentésükben a panasz kapcsán az alábbiakat adták elő.

Az érintett napon egy bejelentett demonstráció miatt az Árpád híd szinte teljesen le volt zárva és a metró sem közlekedett, ezért századparancsnokuktól utasítást kaptak arra, hogy az Árpád hídnál lévő aluljáróban a rendezvényre érkezőket a megadott útvonalra irányítsák. Feladatuk továbbá az általuk gyanúsaként vélt személyek igazoltatását, valamint azok ruházatának és csomagjának átvizsgálását.

Ezen feladatok ellátása során, kb. 17 óra 30 perc körüli időben látták meg a panaszost, aki hozzájuk lépett, miközben folyamatosan fényképfelvételeket készített. A rendőrök elmondása szerint a panaszos „beléjük kötött”, ezért őt rövidesen felszólították személyazonossága igazolására. Ennek a panaszos vezetői engedélye átadásával tett eleget, amely kapcsán a jelentés megjegyezte, hogy azon a panaszos lakcíme nem szerepelt, illetve azt többszöri felszólításra sem volt hajlandó megmondani, ezért azt az igazoltató lapon nem tudták rögzíteni.

A jelentés szerint azért, mert a panaszos is fényképezett, a rendőrök egyike mobiltelefonjával szintén fényképfelvételt készített az intézkedésről.

A panaszos csomagjainak átvizsgálása során találtak nála egy lyukas gázálcot, amit a századparancsnokkal való egyeztetés után a rendőrök nem vettek el.

A rendőrök jelentésükben megjegyezték, hogy a panaszos az intézkedés során „flegmán viselkedett”, és jelvéyszámait „már-már betegesen mondta a kamerába”.

A rendőrök végül hozzáfűték, hogy arra nem emlékeznek, és az intézkedésről készített felvételeken sem szerepel, hogy azt mondták volna a panaszosnak, „információkérés miatt” igazoltatják, illetve, hogy a panaszos a biztosításért felelős parancsnok felől érdeklődött volna.

4) A panaszossal szemben ezúttal foganatosított intézkedések okának felderítésekor komoly ellentmondásokat tapasztalt a Testület a panaszos és a rendőrök elmondása

között. A panaszos állítása szerint ő kérdései megválaszolása érdekében lépett a rendőrökhöz, amelynek következtében igazoltatását hajtották végre, és ezt utóbb az „információkérés miatt igazoltatni kell” fordulattal indokolták. Ezzel szemben (...) r. őrm. jelentése szerint azt követően került sor a panaszos igazoltatására, miután a rendőrök többszöri tiltása ellenére is azt hangoztatta, hogy ő a villamosmegállónál kíván felmenni az aluljáróból. Végül (...) r. tőrm. és (...) r. tőrm. jelentése azt tartalmazza, hogy a panaszos „beléjük kötött”, ezért őt rövidesen felszólították személyazonosságára igazolására, ugyanakkor a panaszos által írt fordulat elhangzására nem emlékeznek.

A Testület az utóbbi, (...) r. tőrm. és (...) r. tőrm. közösen elkészített jelentésében foglalt kijelentést, az abban szereplő igazoltatási ok megjelölését súlyosan aggályosnak találta, mivel az Rtv. ilyen hivatkozási alapon semmilyen körülmények között nem teszi lehetővé intézkedés foganatosítását.

Az Rtv. 19. §-ának (1) bekezdése előírja az állampolgárok azon kötelezettségét, hogy a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – kötelesek magukat alávetni, és a rendőr utasításának kötelesek engedelmessé válni. A (2) bekezdés alapján a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók. Ezen hivatkozás alapján a konkrét esetben helye lett volna a panaszossal szemben intézkedés foganatosításának akkor, ha ő valamely rendőri utasításnak nem tett volna eleget. (...) r. tőrm. és (...) r. tőrm. ugyanakkor nem ezzel magyarázták fellépésüket, hanem egy nem létező okra hivatkoztak, így intézkedésüket jogalap hiányában foganatosították.

A jogsérelem megállapítását ugyanakkor a (...) r. őrm. jelentésében foglalt magyarázat – amely szerint a panaszos a rendőri tájékoztatást nem volt hajlandó tudomásul venni, és olyan helyen kívánt az aluljáróból felmenni, amelyet a rendőrség lezárt –, illetve az információk egymásnak szögesen ellentmondó jellege és az ellentmondás feloldhatatlansága kizárta. Érdemi állásfoglalást tehát a Testület ezen kérdés kapcsán nem tudott kialakítani, így az érintett alapjog – vagyis a mozgásszabadsághoz való jog – megsértése sem volt megállapítható.

Mivel az igazoltatás jogszerűsége kérdéses maradt, az ahhoz kapcsolódó további intézkedések, tehát az adatrögzítés és a ruházatátvizsgálás megítélésére sem kerülhetett sor a Testület eljárása keretében.

5) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a nála lévő gázálarcot az egyik intézkedő rendőr a helyszínről elvitte.

(...) r. tőrm. és (...) r. tőrm. jelentésükben rögzítik, hogy a panaszos csomagjainak átvizsgálása során találtak nála egy lyukas gázálarcot, amit a századparancsnokkal való egyeztetés után nem vettek el.

A gázálarc tehát a századparancsnokkal való egyeztetés idejére feltehetőleg valóban kikerült a panaszos birtokából, mivel azonban azt a rendőrök nem vették el a

panaszostól, ebben a vonatkozásban a Testület a tulajdonhoz való jog megsértésének megállapítását nem tartotta indokoltnak.

V.

A Testület megállapítása szerint a harmadik beadványban sérelmezett intézkedések érintették a panaszos gyülekezéshez, mozgásszabadsághoz, személyes adatok védelméhez való jogát, továbbá a tisztességes eljáráshoz, valamint a panasz előterjesztéséhez fűződő jogát is.

1) A rendőrség internetes oldalán 2008. október 24-én közzétett, az október 23-ai eseményeket taglaló Összefoglaló a Markó utca lezárását megelőző eseményeket az alábbiak szerint írja le.

A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom rendezvényén résztvevők a demonstráció végét követően megindultak a Semmelweis utcában zajló rendezvényre. Egy körülbelül 500 fős tömeg verődött össze a Váci útnál és hangos skandálás közepette vonultak a Dráva utca – Visegrádi utca – Vág utca – Hegedűs Gyula utca – Victor Hugo utca – Pannónia utca – Szent István körút – Bihari János utca útvonalon.

A rendőrök a tömeget a Markó utcának a Bihari János utca és Bajcsy-Zsilinszky út közötti szakaszára körbezárták. Ekkor a tömegből többen eldobálták a náluk lévő, előkészített Molotov-koktélok, szűrő és vágó eszközöket, speciális vasakat – amelyek alkalmasak voltak gépkocsik kerekének kiszúrására –, kövel megrakott táskákat. A rendőrök mindenkit igazoltattak, majd egyesével engedtek ki az utcából.

A fenti eseményekkel nagyjából azonos időben a BRFK Akció Osztály munkatársai a Nyugati téren intézkedés alá vonták egy Peugeot 206 típusú gépkocsi vezetőjét. A jármű átvizsgálása során a csomagtartóból három darab, időzítővel ellátott benzines gyújtóbomba került elő. A sofőrt a rendőrök visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel bűncselekmény elkövetése miatt előállították.

2) A Testület rendelkezésére bocsátott rendőrségi videofelvételek tanúsága szerint a vonuló tömeg 20 óra körül érkezett a Szent István körútról a Bihari János utcába, majd a Markó utcán a Bajcsy-Zsilinszky utca felé folytatta útját. A rendőrség a tömeg mögött a Markó és a Bihari János utcák kereszteződésénél, valamint a tömeg útjában, a Markó és a Bajcsy-Zsilinszky utcák találkozásánál 20 óra 10 perc körül kezdte meg rendőrsorfallal felállítását, és ez által az út lezárását.

20 óra 33 perc körül a rendőrség kihangosító berendezésen keresztül arról tájékoztatta a körbezárt tömeget, hogy a helyszínen „fokozott rendőri ellenőrzés” végrehajtására kerül sor, amelynek keretében az ott tartózkodókat igazoltatják. Felhívta a jelenlévők figyelmét arra is, hogy távozásra kizárólag a rendőri intézkedések végrehajtása – tehát a személyazonosság igazolása és a ruházat átvizsgálása – után van lehetőség.

A zárás a felvételek tanúsága szerint körülbelül egy órán keresztül tartott, a bontást a rendőrség 21 óra 10 perc környékén kezdte meg.

3) (...) r. dandártábornok úr a Testület megkeresésére 2009. február 10-én küldött válaszában a Markó utcában végzett rendőri tevékenységet röviden, az alábbiak szerint írta le. Elmondása szerint a rendőrség ott a Csapatszolgálati Szabályzat értelmében vett taktikai eljárást, bekerítést hajtott végre, amelynek alkalmazása a Nyugati téri felüljáró alatt talált robbanóanyagokkal összefüggésben álláspontja szerint nem igényel külön indokolást.

4) (...) dr. r. ezredes 2009. március 5-én, a Testület kérdéseire válaszul az alábbi tájékoztatást küldte. 2008. október 23-ára a Markó utcába nem volt vonulós rendezvény bejelentve, ezért a rendőri egységek az ott vonulókat intézkedés alá kívánták vonni. A csoportosulás több tagja a rendőrök, illetve a szolgálati gépjárművek útjába szögeket helyezett, illetve feljűk üvegeket dobált. A tömeg veszélyességét a tagjai által hátrahagyott, és utóbb a rendőrförök által talált tárgyak helyszíni szemléjéről készített jegyzőkönyv is alátámasztja.

A rendőri fellépés szervezése során figyelembe kellett venni azt a körülményt is, hogy a Markó utcához közeli helyszínen, a Nyugati téri felüljáró alatt a rendőri egységek robbanóanyagot találtak, amelyre tekintettel a vonuló tömeg bekerítése, és tagjainak ellenőrzése, továbbá a jogellenes magatartást tanúsító személyek elfogása és előállítása a közrend és köznyugalom helyreállítása érdekében szükségessé vált. Az ennek keretében foganatosított igazoltatásokról a tömeget hangosbemondón keresztül tájékoztatták.

Az aznapi rendezvények biztosítását az érvényben lévő fokozott ellenőrzés alapján, csapaterős tevékenység keretében látta el a rendőrség, amely során a Csapatszolgálati Szabályzat előírásai, az abban foglalt taktikai szabályok kerültek alkalmazásra. A Szabályzat külön fejezetét képezi a bekerítés műveletének szabályozása, amely eljárás a válaszevél tanúsága szerint a Markó utcában végzett igazoltatások végrehajtását segítette elő.

5) (...) dr. r. ezredes 2009. április 7-én kelt, és ugyancsak a Testület megkeresésére küldött levelében arról tájékoztatta a Testületet, hogy a robbanóanyagot a Nyugati tér közelében 20 óra 40 perckor fedezték fel egy gépjármű ellenőrzése során a rendőrök. A robbanóanyag feltalálása önmagában is közbiztonságot veszélyeztető körülmény, amelynek jelentőségét az adott helyzetben felértékelte, hogy a be nem jelentett demonstráció útvonala a robbanóanyag feltalálási helyéhez közel vezetett.

Hozzáfűzte, hogy a BRFK rendelkezett továbbá információkkal arra vonatkozóan, hogy a tömegben vonuló személyek közveszély okozására alkalmas eszközöket tartanak maguknál, amelyet utólag az igazoltatások után hátrahagyott, közbiztonságra valóban veszélyes eszközök feltalálása igazolt. Jelentőséget tulajdonítottak továbbá a tömeg résztvevői által tanúsított azon magatartásnak, hogy haladásuk során a rendőrök, illetve a szolgálati gépjárművek útjába szögeket helyeztek, illetve feljűk üvegeket dobáltak, valamint, hogy a vonulók köveket vettek magukhoz.

Minderre tekintettel Budapest rendőrfőkapitánya úgy látta helyesnek, ha nem a súlyosabbnak minősülő tömegoszlatás eszközét alkalmazzák, hanem a fokozott ellenőrzés keretében, és a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a bekerítés taktikai eljárását vetik be, amelynek segítségével a demonstráció körbekerített tagjait egyenként vonják intézkedés alá.

6) Az V. kerület, Markó utcában a helyszíni szemle megtartásától készített jegyzőkönyv szerint azt az említett helyen 2008. október 23-án 21 óra 50 perctől október 24-én 4 óra 15 percig végezték, arra az ismeretlen tettes ellen közveszély okozása büntetének megalapozott gyanúja miatt indult eljárás keretében került sor. A szemlén a hatóság részéről öt rendőr – a vezető r. főhadnagyon kívül négy bűnügyi technikus – vett részt. A bizottság tagjai az általuk kapott információk alapján leírták, hogy a lezárt utcarészen az emberek a náluk lévő közbiztonságra veszélyes eszközöket az ott parkoló gépkocsik mellé és alá dobálták, melyeket később a rendőrök és a tűzszerészek összegyűjtöttek, és rendszerezve a járdán elhelyeztek. A jegyzőkönyv feltalálási helyük és minőségük szerint részletesen felsorolva leírja, hogy az egyéb különböző eszközök (pl. nagy számban fekete színű maszkok, kesztyűk, hátizsákok, gázálarcok, szatyrok, úszószemüvegek, csúzlík, petárdák, vascsövek, fadarabok) mellett mintegy 50 db sárgás színű folyadékot tartalmazó palackot találtak, amelyek szájába szigetelő szalaggal textildarabok voltak erősítve.

7) A Testület megítélése szerint a rendőrség azon eljárása, hogy a tömeget a Bihari János utca és a Bajcsy-Zsilinszky út felől a Markó utcában „körbezárta”, majd tagjait egyenként igazoltatta a fentebb hivatkozott, fokozott ellenőrzésre vonatkozó szabályok felhatalmazása alapján, jogszerűen történt. A fokozott ellenőrzés keretében ugyanis „a rendőrség [...] a közterület kijelölt részén [...] az ott tartózkodókat igazoltathatja”.

Mivel azonban a fokozott ellenőrzés elrendelése adott esetben a jogszabályon túli felhatalmazást keletkeztethet (lásd: II pont), az intézkedés jogalapjának meglétén túl a Testület szükségesnek tartotta az intézkedések indokoltságának, az arányosság Rtv. 15. §-ában foglalt követelménye betartásának vizsgálatát is.

Ennek keretében a Testület elfogadta a rendőrség azon álláspontját, miszerint a majd 500 főre becsült, és a Semmelweis utcában zajló rendezvényre igyekvő sokaság tömeg-jellegét megtartva, tartalmilag vonulós demonstrációt megvalósítva haladt a fentebb ismertetett útvonalon.

Az intézkedés indokoltságát elsősorban a rendőrség által a Testület tudomására hozott azon körülmények támasztották alá, amelyek szerint a csoportosulás több tagja a rendőrök, illetve a szolgálati gépjárművek útjába szögeket helyezett, illetve feljűk üvegeket dobált, valamint, hogy a vonulók köveket vettek magukhoz. A tömeg résztvevői által tanúsított fenti magatartáson túl a BRFK arra vonatkozóan is rendelkezett információkkal, hogy a tömegben vonuló személyek közveszély okozására alkalmas eszközöket tartanak maguknál. Ezt utólag az igazoltatások után hátrahagyott, közbiztonságra valóban veszélyes eszközök (például: nagyszámú Molotov-koktél) feltalálása igazolta.

A rendőri fellépés megszervezésében az illetékesek figyelembe vették az is, hogy 20 óra 40 perc környékén a Markó utcához közeli helyszínen, a Nyugati téri felüljáró alatt a rendőri egységek robbanóanyagot találtak. A rendőrség álláspontja szerint erre tekintettel a vonuló tömeg bekerítése, és tagjainak ellenőrzése, továbbá a jogellenes magatartást tanúsító személyek elfogása és előállítása a közrend és köznyugalom helyreállítása érdekében szükségessé vált.

A Testület ezzel kapcsolatosan meg kívánja jegyezni, hogy a – rendelkezésére bocsátott dokumentumokkal és videofelvételekkel is alátámasztott – tények ismeretében megállapítható, hogy a tömeg körbekerítésére a Markó utcában mintegy fél órával a robbanóanyag megtalálását megelőzően került sor, amely körülmény erre tekintettel a vonulós rendezvény kapcsán elsődlegesen elrendelt intézkedéseknek nem lehetett oka, legfeljebb a végrehajtás körülményeinek alakításában játszott szerepet.

Feladataikat a rendőrség Csapatszolgálati Szabályzatában foglalt rendelkezések szerint, a bekerítés taktikai módszerét alkalmazva hajtották végre a helyszínen lévő rendőri erők. Ennek kapcsán a Testület szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a Markó utca lezárása az későbbi intézkedések foganatosítása érdekében tartalmilag nem elsősorban a bekerítés, hanem a zárás taktikai módszerének alkalmazására utal.

A bekerítés a Csapatszolgálati Szabályzat 136. pontja szerint a létesítmények, területek lezárásának sajátos és legaktívabb formája, amely a keresett bűnözők, fegyveres személyek elfogása érdekében akkor alkalmazható, amikor ismert azok pontos tartózkodási helye. A bekerítés során a rendőr alegységekből létrehozott szolgálati csoportok körbezárják a keresett személyek tartózkodási helyét, megakadályozzák menekülésüket, meggátolják kitörésüket és végrehajtják az elfogást.

Ezzel szemben a zárás 24. pont értelmében valamely terület elszigetelése, körbezárása az adott területen folytatott más rendőri tevékenység sikeres végrehajtásához, meghatározott objektumok, személyek megóvásához, a közrend fenntartásához szükséges feltételek megteremtése érdekében. Alkalmazására egyebek mellett sor kerülhet fokozott ellenőrzés keretében. Lakott területeken, rendezvényeken a zárásban részt vevő rendőrök egyik alakzata a sorfal. Alkalmazásának célja valamely terület, útvonal, utca, tér, épületrész, épülettömb lezárása vagy szabadon tartása a gyalogos-, illetve járműforgalom vagy minden forgalom elől. A rendőrök közötti térköz 1-5 méter lehet, szükség esetén tömör vagy kétsoros sorfal is felállítható.

A fentieket összegezve a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrség jogszerűen járt el a Szent István körútról érkező, és a Semmelweis utcába tartó tömeggel szemben akkor, amikor a Markó utcának a Bihari János és a Bajcsy-Zilinszly utca közé eső szakaszán a vonuló tömeget körbezárta, és a résztvevők távozását a személyazonosság igazolását, valamint ruházat- és csomagátvizsgálatát követően tette lehetővé.

A Testület megjegyzi, hogy a rendőri fellépés indokoltságát utólag igazolta az a nagy mennyiségű közbiztonságra veszélyes eszköz és anyag, amelyet a rendőrök az

intézkedések befejezését követően a Markó utcában felleltek, és amelyek részletes leírását a Testület a helyszínen végzett szemle jegyzőkönyvéből ismerte meg

Mivel a fenti intézkedéseket az eljáró rendőrök jogalap birtokában és az arányosság követelményeire is figyelemmel fogantatosították, a Testület jogsértést nem állapított meg.

8) A panaszos az események kapcsán sérelmezte, hogy a körbezárást követően „hosszú percekig” nem kapott tájékoztatást a rendőröktől.

A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételen hallható, hogy a tömeg körbezárását követően, 20 óra 30 perc körül a rendőrség kihangosító berendezésen keresztül arról tájékoztatja a jelenlévőket, hogy „fokozott rendőri ellenőrzés” végrehajtására kerül sor, és kérnek mindenkit, hogy készítse elő személyi igazolványát, mert a területet a személyi azonosság igazolása, illetve ruházat- és csomagátvizsgálás fogantatosítása után lehet elhagyni.

Beadványában maga a panaszos is elismerte, hogy 20 óra 34 perc körül egy „nehezen hallható, torz hangosítású” felszólításra lett figyelmes, amely igazoltatást említett.

A tájékoztatás elhangzására vonatkozó információk alapján a Testület úgy döntött, hogy jogsértés megállapításának nincs helye.

9) A panaszossal szemben fogantatosított konkrét intézkedések kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

A BRFK által a Testület rendelkezésére bocsátott dokumentumokból és felvételekből egyaránt megállapíthatóvá vált, hogy az intézkedésről az azt fogantatosító rendőrök nem készítettek jelentést, ugyanakkor a történéseket (...) r. törm. (azonosító száma ...) videokamerával rögzítette.

A videofelvétel nem tartalmaz a panaszos elmondásának ellentmondó részleteket, ugyanakkor az intézkedéseket csupán a csomagátvizsgálás kezdetétől rögzíti. Az igazoltatás keretében a (...) azonosító számú rendőr valóban a panaszos személyi igazolványát kérte és kipakoltatta táskája tartalmát. Ezt követően az eljáró rendőr előbb a panaszos hátizsákját és az abból kipakolt tárgyakat, majd a panaszos ruházatát vizsgálta át.

A panaszos adatait az eljáró rendőrök diktálás keretében RK lapra jegyezték fel, amely során a panaszostól lakcímadatokat kértek. Ennek a panaszos – mivel álláspontja szerint nem volt jogalapja – nem tett eleget, és az adatokat a kamerába sem volt hajlandó bemondani.

A panaszos igazoltatása és ruházatának, valamint csomagjának átvizsgálása kapcsán a Testület megállapította, hogy arra a fenti intézkedések keretében került sor. Mivel a vonulós demonstráció résztvevőinek körbekerítése, a résztvevők igazoltatása és átvizsgálása jogszerűen történt, így a panaszossal szemben fogantatosított konkrét intézkedéseket sem értékelhette másként a Testület, azt szintén jogszerűnek minősítette, jogsértést azzal összefüggésben nem állapított meg.

10) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés során vezetői engedélye mellett lakcímkártyáját, illetve lakcímadatai bemondását kérték tőle. Ezzel összefüggésben a Testület utal a korábban – 18/2008. (VI. 11.) számú állásfoglalásában – kifejtett álláspontjára.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése értelmében a személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat, így az igazolatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető.

Ezt a rendelkezést részben megismétli, részben pontosítja az állampolgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 29. § (4) bekezdése, amelynek alapján a személyazonosságot a személyazonosító igazolványon túl minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza az alábbi adatokat: név, születési hely, születési idő, állampolgárság, arckép, saját kezű aláírás (illetőleg törvényes képviselő aláírása cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy esetén), az igazolvány okmányazonosítója és érvényességi ideje. Ilyen hatósági igazolvány az új típusú, kártyaformátumú vezetői engedély, amelynek bemutatása esetében személyazonosítás céljából a polgár nem kötelezhető más okmány – így például a lakcímkártya – bemutatására.

A Testület álláspontja szerint arra tekintettel, hogy jelen esetben az intézkedő rendőr végül a lakcímkártya bemutatásától és a lakcímadat megadásától eltekintett, e vonatkozásban jogsértés nem következett be, ugyanakkor fontosnak tartja a közterületi állomány figyelmét felhívni a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre.

11) A panaszos sérelmezte, hogy a vele szemben foganatosított intézkedés során az eseményekről és személyéről videofelvétel készült.

Az Rtv. vonatkozó, 42. §-ában foglalt rendelkezései szerint „a Rendőrség a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt (a továbbiakban: felvétel) készíthet”.

Jelen esetben, mivel a rendőri intézkedés jogszerűen történt, a felvétel készítésének, mint az előbbi intézkedést kísérő, ahhoz szorosan kapcsolódó, ugyanakkor az Rtv.-ben önállóan szabályozott intézkedésnek is fennálltak a jogszabályi követelményei, így tehát a felvétel elkészítésének jogalapja nem vitatható.

Az arányosság tekintetében a Testület ismételten utal arra, hogy a közelmúlt eseményeinek fényében legitim célnak tekinthetők a rendezvényekkel kapcsolatos jogsértő cselekmények elkövetőinek utólagos azonosíthatóságát és felelősségre vonását lehetővé tévő, illetve megkönnyítő intézkedések. Emiatt jelen esetben a

Testület nem tekintette az arányosság követelményével ellentétesnek az intézkedés képfelvétellel való dokumentálását.

12) A panaszos sérelmei között említette, hogy a rendőrök ruházata hiányos volt, mivel a nagy részükön nem volt azonosító szám, illetve magyar nyelvű felirat. (Itt példaként említi a ..., ..., ..., és a ... sisakszámot viselő rendőröket.)

Ezen két kijelentés érdemi kivizsgálásától, a panaszban foglalt állítások valóságtartalmának megállapításától a Testület az alábbiakra figyelemmel eltekintett. A panaszos fenti állításaiban nem a vele szemben eljár, hanem olyan rendőrök megjelenését nehezményezte, akik a panaszban leírt események idején szintén a helyszínen tartózkodtak. Mivel a Testület az Rtv. 92. §-a értelmében csak konkrét rendőri intézkedés kapcsán folytathat eljárást és tehet érdemi megállapításokat, erre a fenti kijelentések esetében nem volt lehetősége.

A rendőrök, köztük a Készenléti Rendőrség állományába tartozók ruházatán szereplő feliratok kapcsán ugyanakkor a Testület az alábbi, korábban [5/2009 (I. 21.) számú állásfoglalás] megfogalmazott álláspontjára utal.

A Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 12/2006 (IX. 27.) ORFK utasításban (a továbbiakban: Öltözködési Szabályzat) nem szerepel arra vonatkozó rendelkezés, hogy milyen feliratnak kell szerepelnie a gyakroló öltözeten vagy a speciális bevetési öltözeten. Ennek megfelelően e vonatkozásban normasértés nem állapítható meg. Ráadásul amennyiben a panaszos azt nem is állítja, hogy a magyar nyelvű felirat hiánya miatt számára ne lett volna világos, hogy rendőri intézkedés folyik vele szemben, részéről jog- vagy érdeksérelem sem mutatható ki.

A Testület szükségesnek tartja továbbá felhívni a figyelmet arra, hogy eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a gyakroló és a speciális bevetési öltözet vonatkozásában nincs megnyugtatóan rendezve az azonosító számok kötelező viselésének és a rendőri mivolt feltüntetésének kérdése, így e tekintetben – élve az Rtv. 6. §-ában foglalt felhatalmazásával – az Öltözködési Szabályzat módosítására irányuló javaslatot kíván tenni az országos rendőr-főkapitánynak.

VI.

A Testület megállapítása szerint a negyedik beadványban sérelmezett intézkedések érintették a panaszos mozgásszabadsághoz és a személyes adatok védelméhez való jogát, továbbá megvalósították a tisztességes eljáráshoz, valamint a panasz előterjesztéséhez fűződő jogok sérelmét.

1) (...) azonosító számú r. törm. jelentésében előadta, hogy 2008. október 23-án csapaterős tevékenység keretében rendezvénybiztosítási feladatok ellátásában vett részt Budapest V. kerületében. Az Alkotmány utcában felállított kordonnál beléptetési feladatokat hajtott végre, az érkező személyek ruházatát és csomagját vizsgálta át. Mivel tevékenysége során több száz emberrel találkozott, a panaszolt konkrét esetre

nem emlékszik, azonban elmondása szerint valamennyi intézkedést illedelmesen, kulturáltan hajtotta végre, igazoltató lapot nem állított ki.

Hozzáfűzte, hogy a helyszínen intézkedésével összefüggő panasz nem merült fel, nevét, rendfokozatát, szolgálati helyének megjelölését senki nem kérte tőle.

2) A panaszossal szemben fogatosított intézkedések – a rendezvényre beléptetés keretében történt igazoltatás és adatrögzítés – jogalapját érintő kifogást a Testület az alábbiak szerint értékelte.

Arról, hogy a személyazonosság ellenőrzésére a kordonon való áthaladás keretében került sor, az érintett felek – tehát mind a panaszos, mind a rendőr – egybehangzóan nyilatkoztak. Ezzel szemben a panaszos állítása szerint ezt követően adatait is rögzítették, míg az érintett rendőr nyilatkozata alapján erre nem került sor. A rendőrség a Testület megkeresésére nem tudott további információval szolgálni arról, hogy a konkrét intézkedés során a panaszos adatait valóban feljegyezték-e, így a Testületnek nem volt lehetősége egyértelműen megállapítani a történéseket. Tekintettel azonban arra, hogy az adatok rögzítésre – az igazoltatáshoz hasonlóan – a II. pontban kifejtettek alapján a rendőrségnek a sérelmezett szituációban volt felhatalmazása, jogsértés megállapítását nem tartotta indokoltnak.

3) A panaszos sérelmezte, hogy gépjárművezetői engedéllyel igazolta magát, amelyre reagálva a rendőr hangoztatta, hogy az igazoláshoz lakcímkártya is szükséges, sőt a panaszost annak közlése hiányában előállítással is megfenyegette. Az adatközlést a panaszos mindezek ellenére megtagadta.

A panaszos ezen sérelme kapcsán a Testület az V. pont 8) alpontjában foglaltakra utal vissza.

Arra tekintettel, hogy a lakcímadatok közlésének elmaradása ellenére a panaszos előállítására, illetve vele szemben bármilyen intézkedés fogatosítására nem került sor, a Testület jogsértés megállapítását nem tartotta indokoltnak.

4) A panaszos elmondása szerint az intézkedés kezdetén az eljáró rendőr „köszönés, tisztelgés és előzetes közlés nélkül” szólította fel iratai átadására, majd amikor az intézkedés befejezésekor kérte a rendőrtől nevének, szolgálati helyének, rendfokozatának közlését, azt megtagadta, mondván, hogy az azonosító szám tökéletesen elég az azonosításához. Ezzel kapcsolatosan az intézkedést fogatosító (...) r. törm. jelentésében rögzíti, hogy a helyszínen intézkedésével összefüggő panasz nem merült fel, nevét, rendfokozatát, szolgálati helyének megjelölését senki nem kérte tőle.

A Testület fentebb, jelen állásfoglalás II. pontja 5) alpontjában részletesen kitért az rendőrt az intézkedés megkezdése előtt terhelő, azonosításával kapcsolatos kötelezettségekre. Ebből egyértelműen kiderül, hogy a név, az azonosító szám, valamint az intézkedés tényének és céljának közlése olyan előírás, amelynek a rendőr kérés vagy kérdés nélkül köteles eleget tenni.

(...) r. törm. jelentésében – habár a panaszos beadványának tartalmáról a Testület megkeresésében tájékoztatta – nem cáfolta a panaszos azon állítását, hogy az

intézkedés megkezdését megelőző tájékoztatást elmulasztotta, ezért ebben a vonatkozásban a Testület a panaszos álláspontját fogadta el. A Testület megjegyzi továbbá, hogy amennyiben az előzetes tájékoztatás elhangzott volna, úgy nem lett volna szükség arra, hogy a panaszos az intézkedést követően az említett kérdéseket feltegye.

Ezen gondolatmenet alapján a Testület az intézkedést megelőző tájékoztatás elmulasztása miatt megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz, valamint panasz előterjesztéshez való jogának sérelmét. A jogsértés súlyának megítélésénél a Testület figyelembe vette azt, hogy a panaszos a megfelelő azonosító szám ismeretében panaszát végül elő tudta terjeszteni, és csekély fokú sérelmet állapított meg.

VII.

1) A panaszos beadványaiban foglalt valamennyi körülmény kivizsgálása eredményeként a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos alapvető jogait a panaszolt rendőri intézkedések következtében, összességében a súlyos mértéket el nem érő, tehát csekély fokú sérelem érte.

Az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése értelmében a Testület az alapvető jogot csekély mértékben sértő intézkedéssel szemben előterjesztett panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez átteszi, illetve ha az áttétel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott, az eljárást megszünteti.

Mivel a fent kifejtettek szerint a rendőri intézkedés alapvető jogot csekély mértékben sértett, és a panaszos az áttétel ellen nem tiltakozott, a Testület a panasznak az intézkedést foganatosító szervhez való áttételéről döntött.

2) A panaszos panaszában kérte az intézkedő rendőrök adatait és az intézkedésről kiállított RK lapot.

E kérések megítélésekor a Testületnek – ahogyan arra 4/2009. (I. 7.) sz. állásfoglalásában utalt – a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseire kell figyelemmel lennie.

Elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy ezen adatok tekintetében a Testület adatkezelőnek minősül-e. Az Avtv. 2. §-ának 8. pontja értelmében adatkezelő az a jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja. A Testület, mint törvényben létrehozott, sajátos feladatokkal felruházott szervezet a rendőrség által rendelkezésére bocsátott adatok kezelésének célját, módját meghatározni jogosult, így az Avtv. értelmében adatkezelőnek minősül, tehát az adatok kiadására irányuló kéréseknek címzettje lehet.

A panaszos alapvetően kétféle adat kiadását kérte a Testülettől: saját személyes adatait (az RK lap tekintetében), valamint a rendőrök személyes adatait, amelyek közérdekből nyilvános adatnak minősülhetnek.

E két kategóriára eltérő szabályozás vonatkozik ugyan, tekintve azonban, hogy az RK lap a rendőrségi nyilvántartás szerint már megsemmisítésre került, ezen kérés vonatkozásában a Testület eleve nincs abban a helyzetben, hogy a panaszosnak az adatok kiadására vonatkozó kérelmével érdemben foglalkozzon.

Az eljáró rendőrök adataival kapcsolatban a következők rögzítése szükséges. Az Avtv. 19. §-ának (4) bekezdése szerint közérdekből nyilvános adat az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv) feladatkörébe tartozó ügyekben feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az intézkedő rendőrök vonatkozásában a feladatkörükkel összefüggő személyes adatnak – jelen eset vonatkozásában – azok az adatok minősülnek, amelyeknek megadását az Rtv. 20. §-a számukra kötelezővé teszi. Ezek a név és az azonosító szám, amelyeket jelen állásfoglalás tartalmaz.

Ezen adatok megismerhetőségének éppen az a célja, hogy a rendőri eljárással szemben előterjesztett panaszban vagy feljelentésben kellő konkrétsággal lehessen azonosítani az érintett rendőröket. Mivel ez a cél megfelelően érvényesül a név és az azonosító szám megadásával, nincs olyan ok, amely alátámaszthatóvá tenné a panaszos azon igényét, hogy az intézkedő rendőrök egyéb adatait megismerje. Ilyen ok hiányában pedig jogszerűtlen lenne, ha a Testület a panaszosnak kiadná ezen adatokat – amelyek ráadásul nem is állnak a Testület rendelkezésére, mivel azok beszerzésére a panasz elbírálásához nem volt szükség.

Budapest, 2009. május 13.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület